

Dr. F. Codina Garcia
prop dels infants

Què és el retard escolar? I el fracàs escolar?

Parlem de retard escolar quan un nen/a no aconsegueix els objectius curriculars i es produeix un desequilibri entre les seves capacitats i l'exigència escolar, derivant en un o diversos suspensos. Si aquest retard es produeix de forma continuada i permanent apareixerà el tan temut fracàs escolar, que pot conduir a l'augment de nombre de suspensos, la repetició de curs o a l'abandonament del sistema educatiu (en els/les joves).

Quines són les causes més freqüents?

1. Dèficit cognitiu o de la capacitat intel·lectual: els/les qui tenen una menor capacitat intel·lectual (objectivada habitualment per tests) solen tenir fracàs escolar o acadèmic, encara que poden tenir altres capacitats o "intel·ligències" per a qualitats musicals, artístiques, etc.
2. Dèficit d'atenció: els nens amb trastorn per dèficit d'atenció amb o sense hiperactivitat (TDAH) solen fallar en l'atenció sostinguda (capacitat per mantenir l'atenció durant un temps) i l'atenció selectiva (capacitat per seleccionar els estímuls rellevants dels irrellevants). Així, el nen pot "absentar-se" mentalment de l'explicació del professor i fallar en la comprensió. De persistir, apareixen suspensos en els exàmens i retard escolar.
3. Falta de motivació per a l'estudi i problemes psicològics: la desmotivació es produeix quan no s'obté el rendiment adequat perquè no està acostumat a esforçar-se o perquè no té bona sintonia amb el professorat o amb els companys/es. També la monotonia i la rutina faciliten el desinterès. Els problemes de l'estat d'ànim, una baixa autoestima, preocupacions o pors ho faciliten.
4. Falta de supervisió familiar: L'alumne ha de conèixer el interès dels seus pares pel seu desenvolupament escolar. Un estil educatiu permissiu i amb escassa implicació tant en les tasques escolars com en les entrevistes amb el professorat pot conduir al retard.
5. Separació dels pares i altres problemes emocionals: un període de separació pot desestabilitzar al nen. Les separacions traumàtiques o els canvis de normes i límits o quan existeix xantatge emocional, poden repercutir en els estudis.
6. Proteccionisme i falta de responsabilitat: els pares han d'anar aprenent a delegar responsabilitats en els seus fills, a mesura que van creixent. Segons creix el nen/a ha de fer més coses per si mateix, aprenent dels seus errors i dels seus encerts. Un nen/a que mai organitza la seva motxilla a casa (perquè la seva mamà l'hi prepara totes les nits) no sabrà organitzar la seva motxilla en el col·legi, oblidant-se els llibres o llibretes que necessita a casa per realitzar els deures. Responsabilitzar als nens de les seves tasques és fonamental per a la seva planificació i organització. El paternalisme i la falta de responsabilitat faciliten el retard.
7. Dèficit neurològic o sensorial: en ocasions, una malaltia neurològica o sensorial (p. ex: falta de visió o sordesa) pot condicionar el seguiment de les explicacions del professor en classe.

Què es pot fer per superar el retard escolar?:

El retard escolar pot superar-se amb la implicació de tots els factors que conformen el ple desenvolupament del nen.

1. Família: la família s'ha de coordinar amb l'escola i comprometre's a acudir al centre per mantenir entrevistes amb els professors dels seus fills. Si existeixen, es pot utilitzar la "intranet educativa" o la pàgina web del centre per comunicar-se amb el professorat. La família ha de controlar els temps i les tasques escolars assegurant un lloc fix per a l'estudi (sense sorolls i sense connexió a telèfon mòbil, ordinador, televisió...), garantint períodes de concentració i supervisant les tasques sense exercir el control absolut (ja que el nen/a ha d'aprendre a corregir els seus errors en el col·legi).
2. Nens/es: els nens/es han de saber que tenen responsabilitats que assumir per aprendre i formar-se. Una adequada autoestima i unes bones relacions amb els companys/es i amb el professorat són necessàries per mantenir alerta una bona disposició per a l'estudi. Els alumnes han de ser conscients de les seves possibilitats i han de ser avaluats pel seu esforç i pels objectius curriculars.
3. Professorat: el professorat ha de donar la veu d'alarma a la família davant els primers símptomes de retard o falta d'adequació al context escolar. Un nen al que cal sancionar contínuament, cridar-li l'atenció cada moment, que no porta els deures fets, o que no comprèn els continguts de classe és candidat a un possible retard, que de no ser detectat a temps o de no implicar-se cadascun dels factors esmentats, pot desencadenar en el fracàs escolar.

Modificat de Begoña Cañete i Maximino Fernández. Sociedad de Psiquiatria infantil de la A.E.P. (Juliol 2012)